

Tytuł projektu:

Zdecentralizowana kontrola konstytucyjności prawa na przykładzie regulacji prawnych i praktyki ustrojowej państw nordyckich i jej potencjalny wpływ na polską rzeczywistość konstytucyjną po 2015 r.

Kierownik projektu:

dr hab. Anna Rytel-Warzocha, Uniwersytet Gdański

Kontrowersje jakie zrodziły się w Polsce po 2015 r. w związku z niepublikowaniem wyroków Trybunału Konstytucyjnego i dokonywaniem zmian obowiązujących ustaw skutkujących *de facto* paraliżem postępowania przed Trybunałem, jak też wątpliwości co do prawidłowości składu personalnego Trybunału Konstytucyjnego poddały w wątpliwość efektywność przyjętego w Polsce systemu kontroli konstytucyjności prawa, który w pełni opiera się na zcentralizowanym modelu tej kontroli opracowanym przez H. Kelsena na początku XX wieku a którego podstawowym założeniem jest istnienie jednego organu państwowego wyspecjalizowanego w zakresie kontroli konstytucyjności prawa. Powyższy kryzys konstytucyjny sprowokował dyskusję nad dopuszczalnością na gruncie obowiązujących przepisów Konstytucji tzw. zdecentralizowanej (rozproszonej) kontroli konstytucyjności prawa dokonywanej przez sądy powszechne i administracyjne w procesie stosowania prawa.

Celem prowadzonych badań jest dokonanie kompleksowej analizy instytucji rozproszonej kontroli konstytucyjności prawa na przykładzie państw nordyckich i znalezienie odpowiedzi na szereg pytań, m. in.: jakie są jej wymierne efekty, czy i w jaki sposób rozproszona kontrola konstytucyjności prawa może skutecznie uzupełniać scentralizowaną kontrolę konstytucyjności prawa oraz czy ewentualnie może ją zastąpić, jakie rozwiązanie instytucjonalnych gwarantować będą jej prawidłowe funkcjonowanie. Planowane badania zakładają przeprowadzenie analizy genezy, regulacji prawnych oraz funkcjonowania rozproszonej kontroli konstytucyjności w praktyce ustrojowej wszystkich państw nordyckich (Szwecji, Norwegii, Finlandii, Danii i Islandii). W kontekście wybranego problemu badawczego region ten jest szczególnie istotny, gdyż we wszystkich tych państwach odrzucono powszechnie implementowany w państwach europejskich scentralizowany model kontroli konstytucyjności prawa (wręcz utożsamiany z Europą, o czym świadczyć może nazywanie go „europejskim”), nawiązując tym samym do rozwiązań wypracowanych w XIX w. w Stanach Zjednoczonych.

Kompleksowa analiza instytucji rozproszonej kontroli konstytucyjności w ujęciu komparatystycznym stanowić będzie punkt wyjścia dla oceny dopuszczalności funkcjonowania rozproszonej kontroli konstytucyjności prawa w Polsce w świetle obecnych regulacji prawnych (przede wszystkim konstytucyjnych), orzecznictwa sądów i Trybunału Konstytucyjnego oraz sformułowania wniosków *de lege ferenda*.